

Povilas Skardžius
vaizduojamo meno
fotografas

Povilas Skardzius
fine art
photographer

Jonas
Skardis

© Jonas Skardis 2023
Santa Fe, NM, IAV (US) jonas@skardis.com

1930-aisiais Povilas Skardžius įsigijo fotoaparata. Jis galėjo nusipirkti daug mažesnių, pigesnių fotoaparatus. Įsigijęs Rolleiflex vidutinio formato fotoaparata, jis rodė, kad rimtai žiūri į savo fotografiją. Tais 1930-aisiais ir šiek tiek 1940-aisiais jis kūrė meną – ne tik momentines nuotraukas, bet ir apgalvotas vaizduojamojo meno.

In the 1930's, Povilas Skardzius bought a camera. There were numerous smaller, less expensive cameras he could have bought. By buying a Rolleiflex medium format camera, he signaled that he was serious about his photography. In those 1930's, and a bit in the 1940's, he produced art - not just snapshots, but intentional fine art.

Apdovanuota nuotrauka.

Award-winning photograph.

Nors tai šiek tiek sunkiau apibrėžti, manau, kad portretai gali būti vaizduojamojo meno portretai. Trečiojo dešimtmečio pabaigoje mano tėvas buvo Lietuvos kariuomenės leitenantas, paskirtas asmeniniu prezidento Antano Smetonos sargybiniu. Jie susidraugavo ir ilgai vaikščiojo, paprastai kiekvieną dieną. Tai buvo mano tėvo intymus jo draugo prezidento portretas.

Though it is a bit harder to define, I believe that portraits can be fine art portraits. In the late 1930's, my father was a Lieutenant in the Lithuanian Army, assigned to be a personal guard to the President, Antanas Smetona. They became friends and took long walks, commonly every day. This was my father's intimate portrait of his friend, the President.

Pirmoji Lietuvos ponia buvo Sofija Smetonienė, matoma čia, dešinėje. Ji buvo mano krikštamotė.

The First Lady of Lithuania was Sofija Smetoniene, seen here on the right. She was my Godmother.

Ponia Smetona ir mano tėvas buvo puikūs bičiuliai kortomis žaisdami nuo XX amžiaus trečiojo dešimtmečio iki jos mirties Klivlande, Ohajo valstijoje, JAV 1968 m. Štai jie žaidžia Prezidento vasaros namuose iki vėlumos. Žinoma, šioje nuotraukoje yra mano tėvas. Dabar visi daro „selfius“ savo mobiliuosiuose telefonais. Tada mano tėvas turėjo laikmatį savo „Rolleiflex“ fotoaparate ir mėgo jį naudoti net septintajame dešimtmetyje. Kai kurios toliau pateiktos nuotraukos yra kitos jo suplanuotos asmenukės.

Mrs. Smetona and my father were great card playing buddies, from the 1930's through to her death in Cleveland, Ohio, USA in 1968. Here they are, playing in the Presidential Summer Home, late into the night. Of course, my father is in this picture. Now, everyone takes "selfies" on their mobile phones. Then, my father had a timer on his Rolleiflex camera, and he loved to use it, even into the 1960's. Some of the photos that follow are other selfies he planned out.

Visi ankstesni vaizdai vaizduoja Povilo Skardžiaus Camelot – idilišką vietą ir laikotarpį. Jo fotomenas lengvai išplaukė iš gražaus pasaulio, kuris ėjo jo keliu. Tačiau tai pasikeitė 1940 m. birželį, kai Sovietų Sąjungos Raudonoji armija žiauriai okupavo Lietuvą. Prezidentas ir pirmoji ponija pabėgo. Povilas pateko į pogrindį, slapta veikdamas kaip bėgikas, nešantis žinutes tarp Lietuvos ir grupės, bandančios sukurti vyriausybę tremtyje. Jo dailės fotografija sustojo.

All of the preceding images depict Povilas Skardzius' Camelot - an idyllic place and period. His photo art easily flowed from a beautiful world that was going his way. However, that changed dramatically in June of 1940, when the Soviet Red Army brutally occupied Lithuania. The President and First Lady fled. Povilas went underground, secretly acting as a runner carrying messages between Lithuania and a group trying to establish a government in exile. His fine art photography stopped.

1941 m. birželį nacių kariuomenė išstūmė sovietų kariuomenę, o okupuotą Lietuvą trejiems metams. Tai buvo lemtinga 90% Lietuvos žydų. Etniniams lietuviams, tokiems kaip mano tėvas, buvo ne idealu, bet geriau nei per pirmą sovietinę okupaciją. Povilas neatnaujino meninės fotografijos. Tačiau buvo vienas įvykis 1942, kuris pakankamai ištirpdė jo širdį ir leido padaryti šią vieną jaudinančią nuotrauką, kurioje jis yra su savo naująja žmona Ona. 1944 m. sausį jiems gimė mergaitė Ina.

In June of 1941, the Nazi army pushed out the Soviet army, and it occupied Lithuania for three years. This was fatal to 90% of Lithuanian Jews. For ethnic Lithuanians like my father it was not ideal but better than under the first Soviet occupation. Povilas did not resume his fine art photography. But, there was one development in 1942 that melted his heart enough to allow for him to take this one touching photo of him with his new wife, Ona. They had a baby girl, Ina, in January of 1944.

Tačiau 1944 m. birželį atskriejo daugiau tamsesnių žinių. Vokietija pralaimėjo karą ir vėl artėjo sovietų kariuomenė, pasirengusi vėl žiauriai užvaldyti Lietuvą. Povilas buvo priverstas paimti savo nedidelę naują šeimą, palikti didelę šeimą ir tėvynę, kuri jam taip rūpėjo. Jie turėjo išgyventi tik iš to, ką galėjo nešti. Įdomu tai, kad jis pasijėmė savo Rolleiflex fotoaparata, nuotraukas šioje knygoje ir daugybę kitų šeimos nuotraukų. Jie keliavo geležinkelio link Alpių ir liko benamiai.

But, more dark news came in June of 1944. Germany was losing the war and the Soviet army was approaching again, ready to brutally take over Lithuania again. Povilas was forced to take his small new family, leave his large extended family and his country that he cared so much about. They had to survive just on what they could carry. Interestingly, he took his Rolleiflex camera, the photos in this book, and many, many other family photos. They traveled by railroad, towards the alps, and they were homeless.

Tada karas baigėsi. Jie išvyko į JAV sektorių Vokietijoje, kur 5 metus buvo globojami pabėgėlių stovykloje. Kelionė atgal į Alpes davė vieną gerą nuotrauką su žmona, o tų 5 metų pabaigoje Povilas įkvėpė fotografuoti savo gražią dukrą Iną.

Then the war ended. They went to the US Sector of Germany where they were taken care of in a refugee camp for 5 years. A trip back to the Alps yielded one good photograph with his wife, and then towards the end of those 5 years Povilas was inspired to photograph his beautiful daughter Ina.

Meninės fotografijos nebebūtų. Išlaikyti savo šeimą tolimame krašte pareikalautų viso šio vyro laiko ir energijos. Dešimtmečius dirbdamas 50 valandų per savaitę tamsioje, purvinoje fabrike, kiekvienos dienos pabaigoje jis išsekdamas. Jau seniai šiame žmoguje buvo impulsas menui ir grožiui, bet jis buvo tiesiog kartėlis, sutelkęs dėmesį į tai, kaip negalima pragyventi iš meno. Mano sesuo Ina tapo pasaulinio lygio menininke (InaKozel.com). Retrospektyviai dabar manau, kad ji tęsė tai, ko mūsų tėvas negalėjo.

Seniai ir tik neilgai Povilas Skardžius siekė būti vaizduojamojo meno fotografu.

There would be no more fine art photography. Supporting his family in a far-off land would take all of this man's time and energy. Working 50 hours a week in a dark, dirty factory for decades left him exhausted at the end of each day. Long before, there had been an impulse for art and beauty in this man, but he was just bitter, focusing on how one could not make a living with art. My sister Ina became a world class artist (InaKozel.com). Retrospectively, I now believe she was carrying on what our father was unable to.

Long ago, and just for a short time, Povilas Skardžius aspired to be a fine art photographer.